

Op de achtergrond de Brouwersdam waarin een getijdencentrale gebouwd zal worden

In het Vizier

Na een mooie, warme zomer staan we aan het begin van een hete herfst – politiek gesproken dan. De miljardenbezuiniging die het Kabinet voor de burger extra in petto heeft, zullen concreet gemaakt moeten worden en het is maar de vraag of de regeringspartijen VVD en PvdA daar samen en met de oppositie uitkomen. Ook de provincies moeten hun taken met minder geld uitvoeren.

Voor Zuid-Holland heeft dat bijvoorbeeld tot gevolg dat fors op natuurontwikkeling wordt bezuinigd. Veel zaken die eerder in gang waren gezet, worden nu helaas weer afgebroken. Gelukkig blijft de Oostvlietpolder groen en gaat het de goede kant op met de Zuidwestelijke Delta, zo valt te lezen in dit nummer van Vizier.

Geld kan maar één keer worden uitgegeven en daarom moeten politici duidelijke keuzes (durfen) maken. De fractie ChristenUnie&SGP heeft wat dat betreft een duidelijk profiel: de leefbaarheid van de provincie en het welzijn van de burgers staan hoog in het vaandel. Terrecht herinnert fractiemedewerker Gerrit de Jong aan de cultuuropdracht uit Genesis: de mens moet de aarde bouwen en bewaren. Dat is een moeilijke, maar ook mooie opdracht. Zeker als het om de provincie Zuid-Holland gaat.

Veel leesplezier.

Rudy Ligtenberg, eindredacteur

De Zuidwestelijke Delta

Enkele jaren geleden startte toenmalig minister Tineke Huizinga het Nationaal Deltaprogramma. Het doel hiervan was Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen overstromingen en tegelijk te zorgen voor voldoende zoet water. Hoewel beide zaken nauw samenhangen hebben ze ieder een eigen, ingewikkelde problematiek.

In de Zuidwestelijke Delta, het stuk delta dat Zuid-Holland deelt met Zeeland en Noord-Brabant, vragen twee probleemgebieden bijzondere aandacht: de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer. In beide gebieden spelen grote vraagstukken met betrekking tot de waterkwaliteit. In droge, hete zomers veranderde het water door de blauwalg in een stinkende groene soep. Dit vroeg om maatregelen. Maar welke? Er zijn veel ideeën gelanceerd: zeewater toelaten en de getijden herstellen, of goudalgjes uitzetten om blauwalg te bestrijden - om er maar een paar te noemen. De simpelste maatregel, zorgen dat de grote varkensfokkerijen in Noord-Brabant niet meer zoveel fosfaat in het oppervlaktewater lozen, werd met de nodige aarzeling genomen. Economische effecten wegen immers zwaar. Niettemin, het fosfaatgehalte van het water is inmiddels beduidend lager. Daarnaast is uit het Donaugebied de quaggamossel naar deze regio gemigreerd, die de aangroei van blauwalg tegen gaat. Bovendien hadden we voorgaande jaren geen droge, warme zomers. Het probleem lijkt bedwongen, de tijd zal leren of dat ook werkelijk zo is.

Bij te nemen besluiten over de waterhuishouding heeft Nederland zich te houden aan afspraken die in Europees verband zijn gemaakt. Eén van die afspraken betreft de Kaderrichtlijn Water (KRW) uit 2000, met afspraken over de kwaliteit van het open water.

Intussen wordt hard gewerkt om het Volkerak-Zoommeer geschikt te maken voor tijdelijke opslag van water, als er sprake is van een stormvloed. Bij een dergelijke vloed worden alle openingen naar zee afgesloten, terwijl de rivieren wel water blijven aanvoeren. De opslag is in 2015 klaar.

Voor de KRW wordt ook de herintroductie van getijden in het Grevelingenmeer onderzocht. Daarmee wil men een verbetering van de waterkwaliteit bereiken, voornamelijk als het gaat om de zuurstofhuishouding en versterking van de natuurwaarden. Om de getijdenwerking terug te brengen zal een waterdoorlaat in de Brouwersdam moeten worden gemaakt. Die waterdoorlaat wordt dan meteen weer gebruikt om een (proef)centrale te bouwen die energie uit de getijdenbeweging haalt. Nadelen zijn er ook: de Grevelingen wordt zout. Met de komst van de Deltawerken zijn agrariërs op de eilanden juist overgegaan op teelten die om grote hoeveelheden zoet water vragen. Maar nieuwere experimenten met de verbouw van zilte groente lijken veelbelovend.

Over de stand van zoet water leest u elders in dit nummer meer.

Willy de Zoete, Statenlid ChristenUnie

Oostvlietpolder blijft groen

Een hele opluchting: de bestemming "bedrijventerrein" voor de Oostvlietpolder bij Leiden is geschrapt en teruggebracht naar "groen".

De fractie ChristenUnie&SGP kon ruimhartig met het voorstel instemmen maar vindt tegelijk dat aanwijzing van de polder Veenderveld 2 als compensatiegebied wat overhaast is gebeurd. Of er echt behoefte is aan een alternatief staat voor ons nog niet vast. Voor een afgewogen besluit zouden eerst meer gegevens op tafel moeten komen.

Na een paar keer uitstel waarover we in het vorige nummer van Vizeer berichtten, was er eind juni definitief duidelijkheid over de Oostvlietpolder.

In het voorstel van GS was Veenderveld, een gebied in de gemeente Kaag en Braassem aan de oostzijde van de A44, als compensatie voor de Oostvlietpolder aangewezen. De fractie ChristenUnie&SGP pleitte voor een betere onderbouwing van dat voorstel. En daarin stonden we zeker niet alleen! Op veel plaatsen zijn bedrijventerreinen met lege plekken en andere, reeds geplande bedrijventerreinen, komen niet tot ontwikkeling. Binnenkort zullen actuele cijfers over de behoeften aan woon-

ruimte, bedrijven en kantoren bekend worden. Fractielid Henk van Dieren: "Met die actuele cijfers kunnen we een afgewogen standpunt over de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen innemen".

Omdat het Veenderveld in het Groene Hart ligt en een belangrijk weidevogelgebied is, heeft de bestemming "bedrijventerrein" zeker niet onze voorkeur. Een belangrijk bezwaar is ook dat de bodemgesteldheid voor het aanleggen van een bedrijventerrein niet aantrekkelijk is, aldus Van Dieren.

Gedeputeerde Veldhuijzen wilde echter geen verder uitstel en vond dat er voldoende redenen is om Veenderveld als bedrijventerrein te bestemmen. Provinciale Staten accepteerden het voorstel, maar kregen wel een belangrijke toezegging. Bij de ontwikkeling van Veenderveld zal de zogenoemde SER-ladder met criteria voor duurzame ontwikkeling alsnog worden toegepast. Concreet betekent dit dat definitieve ontwikkeling van het gebied als bedrijventerrein nog niet 100 procent zeker is.

(Dit artikel verscheen eerder op de website van de fractie).

Odfjell: een langdurig

Naar aanleiding van misstanden bij het Rotterdamse tankopslagbedrijf Odfjell heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid een diepgaand onderzoek ingesteld. Omdat de provincie het bevoegd gezag is voor afgifte en handhaving van milieuvergunningen, kwam de Statencommissie Verkeer en Milieu begin juli in een extra vergadering bijeen om over deze kwestie te praten. Hierbij de samenvatting van de inbreng van ChristenUnie&SGP.

De ChristenUnie&SGP-fractie vindt de bevindingen van de Onderzoeksraad schokkend:

- Bij het bedrijf bestaat nauwelijks een veiligheidscultuur, het interne veiligheidstoezicht deugde niet, regelgeving en vergunningen werden niet nageleefd en de prioriteiten van het management lagen niet bij veiligheid.
- De Milieudienst Rijnmond (DCMR), de uitvoerende vergunningverlener van de provincie, stelde zich te meedenkend en te meegaand op richting het bedrijf, de procedures waren niet transparant en de vergunningen niet up-to-date.
- Toezichthouders van alle betrokken instanties waren niet scherp genoeg, maar namen er genoeg mee dat de voorschriften niet voor 100 procent werden nageleefd (onderhandelingstoezicht), sancties werden niet of niet consequent genoeg opgelegd, het verband tussen toezicht en handhaving was niet duidelijk en het toezicht op dit type bedrijven vereiste te veel afstemming.
- Lange tijd was de (politiek) bestuurlijke betrokkenheid bij de veiligheid gering.

Hoe heeft het zo ver kunnen komen dat er onaanvaardbare risico's zijn genomen ten aanzien van de veiligheid van medewerkers en van de inwoners van het betrokken gebied? Hoe is het mogelijk dat de verschillende onderdelen van de overheidsketen, van ambtelijke medewerkers tot en met de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken, niet of onvoldoende de situatie hebben kunnen of misschien zelfs willen doorbreken? De Onderzoeksraad stelt dat het handelen paste in een tijd waarin overlegging en onderhandelingstoezicht dominant waren. Dat is wel een verklaring, maar zeker geen rechtvaardiging. Gedeputeerde Staten hebben erkend dat zij medeverantwoordelijk zijn voor de ontstane situatie en dat een kritisch zelfonderzoek nodig is. Een aantal maatregelen was al in gang gezet, zoals de noodzakelijke cultuurverandering. Daarnaast zal er een nieuwe nota over vergunningverlening, toezicht en handhaving worden opgesteld. Provinciale Staten moeten ook kritisch naar zichzelf durven kijken. In het verleden zijn te gemakkelijk stukken over handhaving (zonder bespreking) voor kennisgeving aangenomen. Er zijn nauwelijks signalen geweest dat de handhaving anders zou moeten. De fractie ChristenUnie&SGP heeft destijds wel grote vraagtekens gezet bij het leggen van meer verantwoordelijkheid bij de bedrijven en bij de controle door hen zelf. Wij vonden en vinden dat vertrouwen moet worden verdiend en dat controle door de overheid de veiligheidsklep is. Het is in dit geval weinig vreugdevol om gelijk te krijgen.

*Servaas Stoop, Statenlid SGP
s.stoop@statenzh.nl*

PS. Bij het klaarmaken van deze tekst werd bekend dat de provincie Zuid-Holland vanwege een verzwegen incident in 2009, aangifte tegen Odfjell heeft gedaan.

Water op peil houden

Heckrunderen op de slikken langs het Volkerak

Onze Koning zei in een vorige functie: "Met water is altijd iets aan de hand: er is te veel, het is te vuil, of er is te weinig."

Ook in Zuid-Holland worden we hiermee geconfronteerd. Te veel bij hevige regenval of grote aanvoer via rivieren, te weinig in tijden van droogte. Te vuil betekent hier meestal te zout. Vooral voor kwetsbare gewassen bevat ons (drink)water te veel mineralen.

Gelukkig staat ook op dit gebied de innovatie bij de tuinbouwbedrijven niet stil. Regenwateropslag in de ondergrond en hergebruik van gietwater zijn maar een paar voorbeelden van zuinig omgaan met water die we als Statenfractie onlangs bij een werkbezoek gepresenteerd kregen. Niets dan lof voor alle vernieuwende initiatieven!

In de Staten zijn heftige discussies gevoerd over de vraag of de overheid moet zorgen voor zoet water, ongeacht de kosten en ongeacht voor welke doeleinden dit water wordt gebruikt. De fractie ChristenUnie&SGP heeft zich, in tegenstelling tot de liberale(!) collega's, op het standpunt gesteld dat de overheid verantwoordelijk is voor voldoende drinkwater, maar waar het gaat om commercieel gebruik de hoeveelheid die nu geleverd wordt leidend moet zijn voor de toekomst. Het kan niet zo zijn dat een publieke voorziening steeds moet worden uitgebreid omdat bedrijven steeds meer water gaan gebruiken. Kunt u zich vinden in onze opvatting? Of juist niet? Laat het ons weten!

*Willy de Zoete, Statenlid ChristenUnie
wh.dezoete@statenzh.nl*

urig onbeheerste veiligheidssituatie

Fractie-adviseurs stellen zich voor

Gerrit de Jong

De Statenfractie van ChristenUnie&SGP wordt ondersteund door verschillende fractieadviseurs. Zij zijn geen Statenlid, maar worden wel heel nauw betrokken bij de besluitvorming.

In de serie "Fractieadviseurs stellen zich voor" laten we hen aan het woord.

Wat doe je in het dagelijks leven?

"Ik ben sinds 2 januari 2013 wethouder van de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee. Ik ben verantwoordelijk voor Maatschappelijke Zaken. Binnen die portefeuille vraagt de overheveling van de Jeugdzorg van de provincie naar de gemeenten heel veel aandacht. Die overheveling gaat bovendien gepaard met een forse bezuiniging. Ook de Begeleiding AWBZ en de Wet werken naar vermogen komen onder verantwoordelijkheid van de gemeenten. Voordat ik wethouder werd was ik docent scheikunde, na-

tuurkunde en wiskunde aan de C.S.G. Prins Maurits te Middelharnis."

Wat drijft je om je voor de fractie ChristenUnie&SGP in te zetten?

"Mijn drijfveer om politiek actief te zijn voor de ChristenUnie&SGP-Statenfractie is in wezen het betrokken zijn op de omgeving waar we als christenen mede verantwoordelijk voor dragen. De opdracht vanuit Genesis om te bouwen en te bewaren is nog altijd actueel. Een groene omgeving en schoon water zijn dan heel logische zaken om je voor in te zetten."

Wat wil je voor de Statenfractie betekenen?

"Omdat ik in de vorige periode al fractieadviseur was voor het beleidsterrein Ruimte en Wonen en er de voorkeur aan werd gegeven om de portefeuilles te wisselen, kreeg ik nu Groen en Water om mee te lezen en af en toe een andere kijk op de zaak in te brengen. Door de grote bezuiniging op natuurontwikkeling wordt in deze periode veel afgebroken wat onder leiding van onze gedeputeerde Joop Evertse in gang was gezet. De fractie ChristenUnie&SGP probeert die afbraak ten goede te beïnvloeden."

Inpassingsplan Bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard

Nadat de Tweede Kamer een streep had gehaald door de plannen voor een havengerelateerd bedrijventerrein van 180 hectare in de Hoeksche Waard, heeft het Rijk twee alternatieve zoeklocaties aangewezen: een gebied langs de Dordtse Kil in Dordrecht en Nieuw Reijerwaard in Ridderkerk.

De keuze viel in 2009 definitief op Nieuw Reijerwaard, een gebied tussen de A16 en het bedrijventerrein voor de foodsector in Barendrecht. Die keuze stuitte in Ridderkerk op veel weerstand. Uiteindelijk vroegen Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam gezamenlijk aan de provincie om een inpassingsplan (een provinciaal bestemmingsplan). De fractie ChristenUnie&SGP had daarbij wel enige aarzeling, omdat we van mening zijn dat Ridderkerk zelf haar verantwoordelijkheid moest nemen en een eigen bestemmingsplan voor het gebied zou moeten vaststellen. Op het inpassingsplan werden ongeveer 170 zienswijzen (commentaren of bezwaren) ingediend.

De gebruikelijke hoorzitting is dit voorjaar, na een werkbezoek aan Nieuw Reijerwaard, op ons voorstel in het gebied zelf gehouden. De hoorzitting leverde een vijftal aandachtspunten op.

1. Meer ruimte voor de te behouden historische boerderij;
2. De wens om direct bij de start van het project al een groenstrook als buffer aan te leggen. Op de punten 1 en 2 werd het plan mede op ons verzoek aangepast;
3. Meer aandacht voor bewoners van de Rijksstraatweg voor wie de leefbaarheid achteruit gaat. Een mede namens onze fractie ingediende motie om een diepgaander onderzoek uit te voeren naar de wensen van en mogelijkheden voor de betrokken bewoners, kreeg ruimschoots steun;
4. In het plan is naast een ontsluiting naar de A15 een tweede ontsluiting op het bestaande bedrijventerrein Verenambacht opgenomen. Ondernemers verwachten dat het verkeer in Verenambacht zal vastlopen en pleiten daarom voor een ontsluiting aan de zuidwestzijde van

Column

Ambtenaren

Je hoort ze de laatste tijd niet zo veel meer: de grapjes over ambtenaren. Ik ga ze hier ook niet opdissen. Veel te riskant nu ik zelf een paar dagen per week in hun midden verkeer in het Zuid-Hollandse provinciehuis, als medewerker in dienst van de Statenfractie ChristenUnie&SGP. Veel burgers weten het provinciehuis te vinden. Iedereen die via de Utrechtse Baan Den Haag binnenrijdt en de route richting Madurodam volgt, komt er langs. Maar wat daarbinnen allemaal gebeurt is voor velen onbekend. Ik kan u vanaf de zijlijn zeggen: het gaat over uw en mijn omgeving. Uw stem bij de verkiezingen voor Provinciale Staten doet er dan ook echt toe!

Ik begin er maar niet aan om uit te leggen hoe de provinciale organisatie in elkaar steekt. Ook voor mij vormt die na een paar jaar ervaring nog altijd een onoverzichtelijk geheel. Het blijft een puzzel. Zo was ik een paar maanden geleden op zoek naar informatie over de verbetering van één van de Zuid-Hollandse wegen. Er zijn bij de provincie Zuid-Holland iets meer dan 1700 ambtenaren actief en het heeft best even geduurd voor ik de juiste persoon te pakken had.

Ambtenaren vormen een gemêleerd gezelschap. Ze verschillen net zoveel van elkaar als de mensen die op een drukke dag door het centrum van Rotterdam lopen. Qua outfit geen klassiek geklede dames en heren (nou ja, op een enkele uitzondering na) maar (vooral) gemakkelijk, en volgens de laatste modetrekjes: casual, nerdy, kakkers, trendy...

Lang geleden kon het gebeuren dat een ambtenaar een brief ondertekende met "Uw dienstwillige dienaar". Of ambtenaren nog zo gehoorzaam zijn weet ik niet zeker. Soms twijfel ik daaraan. Als ik vanaf Den Haag CS naar het provinciehuis loop bevind ik me tussen een bonte stoet van mensen, die zich in de richting van één van de ministeries of van het provinciehuis begeven. U moest eens zien hoe graag ze naar hun werk gaan. Op een groen voetgangerslicht wordt niet gewacht. En ná werktijd? Dan is het precies hetzelfde. Ambtenaren kunnen niet wachten. "Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen". Ik wacht dus even op groen licht. Voor het overige ben ik soms net een ambtenaar.

Flip Mak, fractiemedewerker

het gebied, waardoor het verkeer beter kan worden afgewikkeld. Een wijzigingsvoorstel daartoe haalde het echter niet;

5. Een alleszins redelijk en dringend verzoek van een bedrijf om bij de inrichting van het gebied alvast rekening te houden met een toekomstige uitbreiding kreeg helaas onvoldoende steun.

Het is jammer dat de punten 4 en 5 (nog) niet geaccepteerd werden. In combinatie met de plannen van de betrokken burgers zouden die kunnen zorgen voor een groene en wellicht recreatieve afwerking van het gebied, zonder de aanleg van extra wegen.

*Henk van Dieren, Statenlid SGP
h.vandieren@statenzh.nl*

Historisch Erfgoed op de kaart gezet

Fort Prins Frederik, Ooltgensplaat

Zuid-Holland kent een unieke en grote verscheidenheid aan cultureel erfgoed: molens, kerken, vestingwerken, trekvaarten, bedrijfsgebouwen, landgoederen, donken, bruggen – te veel om op te noemen.

Stuk voor stuk objecten en locaties met een boeiende geschiedenis. Maar ook: met een grote cultuur-historische waarde voor toekomstige generaties.

De provincie heeft zeven erfgoedlijnen vastgesteld. Kort gezegd zijn erfgoedlijnen samenhangende verbanden van historische objecten

of locaties in één geografisch gebied. In woorden van de provincie: "Ensembles van erfgoed, landschap en water die kwaliteit verschaffen aan ruimte en beschikken over groot recreatief en toeristisch potentieel." Er zijn zeven verschillende erfgoedlijnen in Zuid-Holland: de Limes, de Landgoederenzone, de Waterdriehoek, de Oude Hollandse Waterlinie, de Trekvaarten, Goeree-Overflakkee en de Atlantikwall. De provincie vindt vooral het mooie karakter van ons erfgoed belangrijk. Dat "moois" heeft vaak grote betekenis voor de gemeenschap.

Was ons betreft had er wat meer aandacht voor religieus erfgoed mogen zijn. Wie denkt hierbij niet aan Het Hof en De Grote Kerk in Dordrecht, waar zowel voor de vrije natie van de Nederlanden, voor de vrijheid van godsdienst (Eerste Vrije Statenvergadering 1572) en voor het gereformeerde protestantisme (Nationale Synode 1618-1619) de wortels liggen? In de erfgoedlijn Waterdriehoek worden van Dordrecht nu alleen de industriële gebouwen en watergevels aan de Wolwevershaven genoemd.

Om het cultureel erfgoed te behouden wordt met behulp van overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers gewerkt aan bescherming, beleving en herbestemming.

Als voorbeeld nemen we Goeree-Overflakkee. Het eiland heeft heel wat te bieden: de Brouwersdam, verdedigingswerk de Schans, Cichoreidrogerij Ceres, de visserij, akkers met schurvelingen, bunkers van de Atlantikwall, de havenkanalen met sluizen, vaartuigen, jaagpaden, de trambaan en voormalige tramstations, de watertoren van Dirksland, De Menheerse Werf en Fort Prins Frederik. Een kleurrijk geheel. Een aantal van de genoemde objecten wordt -als onderdeel van de erfgoedlijn- aangepakt. Zo wordt de samenhang en de zichtbaarheid verbeterd door vaarroutes te creëren, voet- en fietspaden aan te leggen, enkele erfgoedlocaties te restaureren en educatieve programma's en evenementen te ontwikkelen. Maar ook vóór dat dit allemaal klaar is, is een bezoek aan het eiland de moeite al waard!

Flip Mak, fractiemedewerker

ChristenUnie, SGP en sociale media

ChristenUnie en SGP vormen in Provinciale Staten van Zuid-Holland samen één fractie, de ChristenUnie&SGP-fractie.

Fractienieuws is tot nu toe op een gezamenlijke website te vinden. Naast deze website hebben de beide partijen afzonderlijk een nieuwe website gekregen die de gezamenlijke website moet gaan vervangen.

De ChristenUnie heeft als websiteadres www.zuidholland.christenunie.nl

De SGP heeft als websiteadres www.zuid-holland.sgp.nl

Beide websites worden regelmatig met actueel nieuws bijgewerkt. Het is de bedoeling dat de gezamenlijke website dit najaar uit de lucht gaat. De partijen zijn ook via twitter te volgen.

Twitteradressen:
ChristenUnie Zuid-Holland
@fractieCUZH

SGP Zuid-Holland
@SGPZH

Krimpenerwaard: één gemeente

Eind juni liet minister Plasterk weten dat hij een wetsvoorstel voorbereidt dat de samenvoeging van de gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist regelt. Het is zijn bedoeling dat deze gemeenten per 1 januari 2015 een nieuwe gemeente vormen. Dat moet een bestuurskrachtige gemeente zijn. In een volgende uitgave van Vizier komen we hier uitgebreider op terug.

Uitgave

ChristenUnie & SGP-Statensfractie en de provinciale verenigingen van de ChristenUnie en de SGP in Zuid-Holland.

Verschijnt 3 keer per jaar in een oplage van ruim 14500 exemplaren

Redactie

Rudy Ligtenberg, Flip Mak, Wim de Roos en Chris Schaaapman

Contactadres fractie:

fractie@zuidholland.christenunie-sgp.nl

Informatie

ChristenUnie & SGP Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
Telefoon 070-4417051
www.zuidholland.christenunie-sgp.nl

Adreswijzigingen

Bij verhuizing of opzegging graag een bericht naar het partijbureau.

Vormgeving en productie

Drukkerij Holland bv, Alphen aan den Rijn

Fotoverantwoording

Flip Mak

september 2013